



PROGRAMUL DE COOPERARE ELVEȚIANO-ROMÂN
SWISS-ROMANIAN COOPERATION PROGRAMME

Promovarea, protejarea și asigurarea exercitării depline și în condiții de egalitate a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de către persoanele cu leziuni medulare (LM)

DOCUMENT DE POZIȚIE

Acest document de poziție are drept scop prezentarea și promovarea implementării în România a raportului *Perspective Internaționale asupra Leziunii Medulare (IPSCI)*, elaborat de Organizația Mondială a Sănătății (OMS) în 2013, pe baza principiilor Clasificării Internaționale a Funcționării, Dizabilității și Sănătății (CIF), propunând o serie de măsuri pentru România.

Documentul de poziție a fost elaborat de grupul de experți în cadrul proiectului “Abilitățile Contează – Implementarea Clasificării Internaționale a Funcționării, Dizabilității și Sănătății în serviciile de incluziune socială pentru persoanele utilizatoare de scaune rulante din România”. Proiectul este derulat de Fundația Motivation România, în parteneriat cu Swiss Paraplegic Research din Elveția, în perioada mai 2013 – mai 2015, fiind co-finanțat prin intermediul Contribuției Elvețiene pentru Uniunea Europeană extinsă.

“Abilitățile Contează” este un program unic de conștientizare și instruire, care își propune să sprijine profesioniștii din România ce lucrează în domeniu să adopte principii centrate pe abilitățile persoanelor cu dizabilități, schimbând astfel abordarea curentă - predominant medicală - a dizabilității.

Ținând cont de obligațiile generale stabilite Statelor Părți prin *Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (CDPD)*¹ potrivit cărora, acestea se angajează să asigure și să promoveze

¹ Legea nr. 221 din 11 noiembrie 2010 pentru ratificarea *Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități*, adoptată la New York de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 13 decembrie 2006, deschisă spre semnare la 30 martie 2007 și semnată de România la 26 septembrie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 792 din 26 noiembrie 2010

Fundația Motivation România
Str. Podișor Nr. 1, sat Buda
Comuna Cornetu, jud. Ilfov
Tel.: 021 448 02 42; Fax: 021 448 11 07
E-mail: info@motivation.ro

Swiss Paraplegic Research
Guido A. Zäch Strasse 4,
Nottwil, Switzerland
Tel: +41 41 939 65 65
E-mail: spf@paraplegie.ch

www.motivation.ro

www.paraplegie.ch



exercitarea deplină a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului pentru toate persoanele cu dizabilități, fără nici un fel de discriminare pe criterii de dizabilitate, presupunând prin aceasta:

- ✦ să adopte toate măsurile adecvate legislative, administrative și de altă natură pentru implementarea drepturilor recunoscute prin CDPD;
- ✦ să adopte măsurile corespunzătoare, inclusiv cele legislative, pentru a modifica sau abroga legile, reglementările, cutumele și practicile existente care constituie discriminare împotriva persoanelor cu dizabilități;
- ✦ să ia în considerare protecția și promovarea drepturilor omului pentru persoanele cu dizabilități în toate politicile și programele;
- ✦ să se abțină de la a se angaja în orice act sau practică ce contravine CDPD și să se asigure că autoritățile și instituțiile publice acționează în conformitate cu CDPD;
- ✦ să ia toate măsurile corespunzătoare pentru a elimina discriminarea pe criterii de dizabilitate de către orice persoană, organizație sau întreprindere privată;
- ✦ să inițieze sau să promoveze cercetarea și dezvoltarea bunurilor, serviciilor, echipamentelor și facilităților concepute pe baza Design-ului Universal, așa cum este definit acesta în articolul 2 al CDPD, care ar presupune o adaptare minimă și la cel mai scăzut cost, pentru a răspunde nevoilor specifice ale persoanelor cu dizabilități, să promoveze existența și să încurajeze utilizarea acestor bunuri, servicii, echipamente și facilități concepute pe baza Design-ului Universal, precum și să promoveze Design-ul Universal în elaborarea standardelor și liniilor directoare;
- ✦ să întreprindă sau să promoveze cercetarea și dezvoltarea, să facă cunoscută oferta și să încurajeze utilizarea de noi tehnologii, inclusiv tehnologii informatice și de comunicații, dispozitive de suport pentru mobilitate, dispozitive și tehnologii de asistare, adecvate persoanelor cu dizabilități, acordând prioritate tehnologiilor cu prețuri accesibile;
- ✦ să furnizeze informații accesibile persoanelor cu dizabilități despre dispozitivele auxiliare pentru mobilitate, dispozitivele și tehnologiile de asistare, inclusiv noile tehnologii, precum și alte forme de asistență, servicii de suport și facilități;
- ✦ să susțină formarea, în domeniul drepturilor recunoscute de CDPD, a profesioniștilor și a personalului care lucrează cu persoane cu dizabilități.

Luând în considerare recomandările Organizației Mondiale a Sănătății și ale Societății Internaționale a Măduvei Spinării (ISCOS) cuprinse în raportul *Perspective Internaționale asupra Leziunii Medulare*², 2013, printre care:

- ✦ îmbunătățirea răspunsului sectorului medical la cazurile de leziuni medulare, aspect care necesită:
 - dezvoltarea capacității resurselor umane din cadrul serviciilor de sănătate și reabilitare;
 - îmbunătățirea serviciilor de prevenire și reacție urgentă;
 - asigurarea disponibilității și accesibilității serviciilor medicale și de reabilitare;
 - îmbunătățirea coordonării pentru creșterea eficienței și reducerea costurilor;
 - extinderea ariei de acoperire a asigurărilor de sănătate pentru ca persoanele cu leziuni medulare să nu ajungă la cheltuieli medicale extrem de costisitoare;
 - identificarea strategiilor pentru furnizarea de tehnologii asistive și produse de sănătate adecvate.
- ✦ motivarea persoanelor cu leziuni medulare și a familiilor acestora pentru a duce o viață independentă;
- ✦ combaterea atitudinilor negative față de persoanele cu leziuni medulare;

² Raportul *Perspective Internaționale asupra Leziunii Medulare*, OMS, 2013

- ✚ asigurarea accesibilității clădirilor, mijloacelor de transport și a informației, aspecte ce necesită:
 - standarde de accesibilitate la nivel național, cu statut executoriu;
 - îmbunătățirea accesului la locuințe sociale;
 - promovarea transportului rapid cu mijloace de transport accesibilizate;
 - obligativitatea adaptării taxiurilor;
 - implicarea organizațiilor persoanelor cu dizabilități pentru consultări.
- ✚ susținerea angajării și autoangajării;
- ✚ promovarea cercetărilor și colectării corespunzătoare de date. Există o necesitate urgentă cu privire la creșterea și îmbunătățirea colectării datelor și cercetărilor în domeniu;
- ✚ implementarea recomandărilor prin implicarea diverselor *sectoare* - sănătate, educație, protecție socială, muncă, transport și locuințe - și diferiților *actori* - guverne, organizații ale societății civile, inclusiv organizații ale persoanelor cu dizabilități, specialiști, sectorul privat, persoane cu leziuni medulare și familiile lor.

Propunem analiza și modificarea cadrului legislativ și administrativ general astfel încât să corespundă respectării angajamentelor luate de România, prin ratificarea Convenției ONU, de a asigura și promova “exercitarea deplină a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului pentru toate persoanele cu dizabilități, fără nici un fel de discriminare pe criterii de dizabilitate.”³

Pentru aceasta, considerăm prioritare următoarele acțiuni:

1. **Reglementarea cadrului instituțional** cu privire la implementarea și monitorizarea CRPD, așa cum prevede art. 33: atribuțiile mecanismului de coordonare a implementării CDPD, punctele focale și atribuțiile; modalitatea de lucru între mecanismul de coordonare și punctele focale, mecanismul de monitorizare a implementării CRPD și atribuțiile acestuia.
2. **Elaborarea, implementarea și monitorizarea Strategiei naționale pentru persoanele cu dizabilități** pentru perioada 2014 – 2020, informațiile din raportul IPSCI putând constitui referință.
3. **Revizuirea cadrului juridic general din domeniul dizabilității**, în concordanță cu prevederile CDPD, activitate ce include:
 - definirea ca scop al politicilor publice din domeniu sau cu incidență asupra domeniului dizabilității: *“promovarea, protejarea și asigurarea exercitării depline și în condiții de egalitate a tuturor drepturilor și libertăților fundamentale ale omului de către toate persoanele cu dizabilități și promovarea respectului pentru demnitatea lor intrinsecă”*;
 - definirea și promovarea în legislație, începând cu Strategia națională pentru perioada 2014-2020, a conceptelor fundamentale și a unei terminologii unitare, bazate pe modelul drepturilor omului: funcționare și dizabilitate, participare deplină și efectivă, bariere, limitări de activitate, restricții de participare, trai independent, mobilitate personală și altele;
 - modificarea și completarea cadrului juridic ce reglementează *egalitatea și nediscriminarea*:
 - completarea definiției ”discriminare”⁴ în sensul includerii refuzului de a

³ Legea nr. 221 din 11 noiembrie 2010 pentru ratificarea *Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități*, adoptată la New York de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 13 decembrie 2006, deschisă spre semnare la 30 martie 2007 și semnată de România la 26 septembrie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I nr. 792 din 26 noiembrie 2010, art. 4 – Obligații generale

⁴ Ordonanța Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 99 din 8 februarie 2007, cu modificările și completările ulterioare

asigura adaptare rezonabilă ca *discriminare pe criteriu de dizabilitate*;

- completarea atribuțiilor Consiliului National pentru Combaterea Discriminării în sensul monitorizării cazurilor de discriminare pe criterii de dizabilitate, cu focalizare pe riscul discriminării multiple pentru copiii, femeile și fetele cu dizabilități.

- modificarea și completarea cadrului juridic referitor la *accesibilitate*:
 - includerea obligației de elaborare de către administrațiile centrale și locale a unui *Plan național de măsuri pentru înlăturarea barierelor*, pe baza consultărilor cu persoanele cu dizabilități sau familiile lor, stabilirea responsabililor, termenelor, responsabilităților de monitorizare și raportare anuală;
 - extinderea obligației de a fi accesibilizate și clădirile private în care se desfășoară activități economice;
 - includerea obligației ca Inspectoratul de Stat în Construcții să verifice și să raporteze implementarea lit b) pct. 2 art. 9 din CRPD - *entitățile private care oferă facilități și servicii deschise publicului sau oferite acestuia țin cont de toate aspectele legate de accesibilitate, pentru persoanele cu dizabilități*;
 - obligativitatea desfășurării de programe de formare privind accesibilitatea (transport, mediul construit, site-uri web etc.), inclusiv prin introducerea cursurilor de formare specifică în cadrul operațiunilor eligibile din fondurile structurale.

4. **Realizarea sistemului de evaluare, diagnosticare și intervenție timpurie**, precum și a sistemului de servicii conexe, punând la bază perspectiva incluziunii sociale.
5. **Intensificarea măsurilor** de orice tip (juridice, administrative, de conștientizare și sensibilizare etc.) de **înlăturare**, până la eliminarea completă, a **barierelor** care îngreună participarea deplină și efectivă a persoanelor cu deficiențe în societate, în condiții de egalitate cu ceilalți.
6. **Asigurarea unui standard de viață** persoanelor cu dizabilități, în sensul implementării unor măsuri de protecție socială specifice acestora, asociate nevoilor particulare de suport, care să garanteze auto-determinarea persoanelor, participarea, valorificarea potențialului maxim și o bună calitate a vieții.
7. **Inființarea unei structuri de cercetare** în domeniul dizabilității.
8. **Dezvoltarea programelor de prevenție.**
9. **Realizarea unui sistem unitar de colectare de date și informații**, inclusiv date statistice și de cercetare, astfel încât România să aibă posibilitatea de a formula și implementa politici care să conducă la intrarea în vigoare a Convenției ONU și în cadrul căreia să se regăsească acțiunile specifice privind persoanele cu leziuni medulare.
10. **Consultarea** cu regularitate, frecvent și transparent, precum și **implicarea activă a persoanelor cu dizabilități** în procesele de luare a deciziilor, în elaborarea de politici și programe, mai ales a celor care le privesc direct, în baza principiului *Nimic despre noi, fără noi!*

Pentru a prevedea, planifica și asigura acțiuni corespunzătoare nevoilor specifice ale persoanelor cu leziuni medulare, cadrul general de la nivel național trebuie să fie realizat și consolidat astfel încât să determine creșterea reală a calității vieții persoanelor cu dizabilități, respectând prevederile Convenției ONU în integralitatea lor!